

Nr 13.

Ankom till riksdagens kansli den 7 mars 1916 kl. 3,30 e. m.

*Utlåtande, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående
ärliga understöd åt vissa befattningshavare vid postverket.*

I en till riksdagen avlåten, till bankoutskottet hänvisad proposition, nr 4, har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen medgiva,

dels att biträdande postexpeditören, änkefru Amalia Wilhelmina Wallmo, född Forssling, må från och med månaden näst efter den, under vilken hon efter uppnådda 60 levnadsår och sedan styrkt blivit, att hon är oförmögen att på tillfredsställande sätt sköta postgöromålen, erhåller entledigande från sin anställning i postverket, äga att under sin återstående livstid å postverkets pensionsstat uppbära ett årligt understöd av 800 kronor,

dels ock att biträdande postexpeditören, änkefru Selma Maria Elisabet Nordberger, född Nygren, må från och med månaden näst efter den, under vilken hon efter ingången av år 1917 och sedan styrkt blivit, att hon är oförmögen att på tillfredsställande sätt sköta postgöromålen, erhåller entledigande från sin anställning i postverket, äga att under sin återstående livstid å postverkets pensionsstat uppbära ett årligt understöd av likaledes 800 kronor.

Till stöd för dessa framställningar åberopas utdrag av statsrådsprotokollet över civilärenden för den 14 sistlidna januari, däri föredragande departementschefen anfört följande.

»I sin skrivelse den 28 september 1915 med förslag till stat för driftkostnader för år 1917 har generalpoststyrelsen jämväl gjort framställning om understöd åt två biträdande postexpeditörer.

Styrelsen har därvid till en början anfört följande:

I en till generalpoststyrelsen ställd skrivelse har biträdande postexpeditören vid postkontoret i Svenljunga änkefru *Amalia Wilhelmina Wallmo, född Forssling*, anhållit om entledigande ur postverkets tjänst från och med den 1 november 1916 samt därvid anhållit att komma i åtnjutande av ålderdomsunderstöd.

General-
poststyrelsen.

Såsom skäl för denna anhållan har änkefru Wallmo uppgivit dels sin höga ålder, dels tilltagande ohälsa och dels sin långa tjänstetid.

Änkefru Wallmo, som är född den 25 oktober 1856, antogs till extra biträde vid postkontoret i Svenljunga den 28 maj 1874. I denna befattning, numera benämnd biträdande postexpeditör, kvarstår hon fortfarande. Under denna tid har änkefru Wallmo i årligt arvode uppburit:

intill den 1 oktober 1894.....	600	kronor
» » 31 december 1898	900	»
från och med den 19 mars 1899.....	1,200	»
» » » » 1 januari 1907	1,350	»
» » » » 1 » 1910	1,500	»

Änkefru Wallmo har åtnjutit tjänstledighet på grund av sjukdom i sammanlagt 10 månader samt för enskilda angelägenheter i tillhoppa 4 månader. Hennes dagliga tjänstgöring utgör den för postverkets tjänstemän fastställda, nämligen omkring 7 timmar. Enligt intyg från postdirektören i Västra distriktet förtjänar änkefru Wallmos tjänstgöring vid postverket gott vitsord.

Änkefru Wallmo har beträffande sina ekonomiska förhållanden uppgivit, att hon icke äger enskild förmögenhet eller fastighet, vilket också vitsordas av en vid hennes ansökan fogad debetsedel över kronoskatter i Svenljunga socken för år 1914. Från civilstatens änke- och pupillkassa åtnjuter änkefru Wallmo pension efter sin avlidne man, postmästaren i Svenljunga C. R. Wallmo, till belopp av 200 kronor per år.

Änkefru Wallmo uppnår den 1 november 1916 en ålder av något mer än 60 år. Vid nämnda tidpunkt har hon tjänstgjort i postverket omkring 42½ år. Därest hon vunnit befördran till ordinarie tjänst, skulle hon således då, enligt lagen angående civila tjänst innehavares rätt till pension, vara berättigad till s. k. hel pension, utgörande två tredjedelar av hennes nuvarande arvode, 1,500 kronor, eller 1,000 kronor. Från detta belopp bör dock avgå det från civilstatens änke- och pupillkassa utgående pensionsbeloppet, 200 kronor. Anledningen till att änkefru Wallmo icke vunnit befördran till ordinarie tjänst är den, att hon icke erhållit den för vinnande av ordinarie tjänst vid postverket erforderliga fackutbildningen. Numera antagas till extra postexpeditörer endast sådana personer, som medelst genomgången postelevkurs visat sig besitta erforderliga postala kunskaper. Förut antogs emellertid, i vissa fall, till biträdande postexpeditörer även sådana personer, som icke erhållit sådan utbildning. För närvarande kvarstå i postverkets tjänst endast ett fåtal biträdande postexpeditörer, som på grund av bristande utbildning icke blivit befördrade.

Såsom generalpoststyrelsen flera gånger för Kungl. Maj:t framhållit, torde billigheten bjuda, att dessa obefördrade tjänstemän, då de uppnått de levnads- och tjänstår, vid vilka ordinarie tjänstemän bliva berättigade till pension, må, i mån de då befinnas sakna existensmedel, erhålla ålderdomsunderstöd. Änkefru Wallmo uppnår den 1 november 1916 nyssnämnda levnads- och tjänstålder. Vid sitt entledigande ur postverkets tjänst skulle hon för sitt uppehälle endast hava den pension av 200 kronor per år, som hon uppbär från civilstatens änke- och pupillkassa.

Med anledning härav har generalpoststyrelsen hemställt, att änkefru Wallmo må från och med kalendermånaden näst efter den, då hon ent-

ledigas ur postverkets tjänst, dock tidigast efter den 1 november 1916, komma i åtnjutande av ett årligt understöd av 800 kronor.

Generalpoststyrelsen anför vidare:

Biträdande postexpeditören vid postkontoret Stockholm 1, änkefru *Selma Maria Elisabet Nordberger, född Nygren*, synes likaledes böra komma i åtnjutande av årligt understöd. Änkefru Nordberger torde nämligen på grund av tilltagande ålder och sjuklighet kunna beräknas avgå från sin befattning före utgången av år 1917.

Änkefru Nordberger är född den 18 juni 1855. Hon antogs enligt styrelsens beslut den 11 december 1879 till extra biträde vid postkontoret i Bollnäs från och med den 1 januari 1880 och förflyttades i enahanda egenskap till postkontoret i Ånge den 1 september 1894. Sedan den 1 oktober 1903 tjänstgör hon vid postkontoret Stockholm 1 å enahanda befattning, som från och med 1910 års ingång benämnes biträdande postexpeditör. Änkefru Nordberger har i årligt arvode uppburit

under tiden 1 januari—31 december 1883.....	kr. 800
» » 1 » 1884—31 augusti 1894.....	» 1,080
» » 1 september 1894—30 september 1903	» 900
» » 1 oktober 1903—31 december 1906	» 1,200
» » 1 januari 1907—31 december 1909.....	» 1,350
samt från och med den 1 januari 1910	» 1,500,

varjämte hon från och med sistnämnda dag åtnjuter ortstillägg med 225 kronor per år.

Änkefru Nordbergers tjänstgöring är av beskaffenhet att kunna väl vitsordas. Den dagliga tjänstgöringstiden för henne är omkring 7 timmar. Änkefru Nordberger har åtnjutit tjänstledighet under sammanlagt omkring 1 år 6 månader.

För sitt uppehälle har änkefru Nordberger icke någon annan inkomst än sitt arvode, 1,500 kronor per år, från postverket samt en pension å 200 kronor från civilstatens änke- och pupillkassa efter sin avlidne man, postexpeditören vid postkontoret Stockholm 1 C. L. Nordberger.

Den 18 juni 1915 fyllde änkefru Nordberger 60 år och hade vid denna tid tjänstgjort i postverket omkring 35½ år. Änkefru Nordberger skulle alltså, på sätt ovan anförts beträffande änkefru Wallmo, därest hon vunnit ordinarie anställning, från den 1 juli 1915 varit berättigad till full pension, d. v. s. ⅔ av sitt nuvarande arvode, eller 1,000 kronor. Från detta belopp bör dock avgå förenämnda från civilstatens änke- och pupillkassa till henne utgående pension å 200 kronor.

Orsaken till att änkefru Nordberger icke vunnit befordran till ordinarie är, att änkefru Nordberger vid sin mans frånfalle den 17 februari 1906 redan hunnit till en så framskriden ålder som över 50 år.

Vid sitt entledigande ur postverkets tjänst skulle änkefru Nordberger, enligt införskaffade vederbörliga intyg, för sin utkomst uteslutande vara hänvisad till ovannämnda från civilstatens änke- och pupillkassa utgående pension å 200 kronor per år.

Då änkefru Nordberger med väl vitsordad tjänstgöring i över 35½ år ägnat sina krafter åt postverkets tjänst, anser styrelsen billigheten fordra, att hon på sin ålderdom, då hon ej längre kan arbeta för sitt uppehälle, beredes det understöd, utan vilket hon skulle sakna erforderliga medel till sin nödtorftiga utkomst.

På grund av vad sålunda anförts har generalpoststyrelsen funnit sig böra ifrågasätta, att änkefru Nordberger tillerkännes ett årligt understöd av 800 kronor att utgå från den dag efter den 1 januari 1917, då hon varder entledigad från sin befattning i postverket.

Departements-
chefen.

I likhet med generalpoststyrelsen anser jag billigheten fordra, att ifrågavarande personer, vilka ägnat en så avsevärd tid åt postverkets tjänst, på ålderdomen beredas skäligt understöd.

Såsom styrelsen meddelat, är anledningen till att änkefru Wallmo icke erhållit ordinarie tjänst den, att hon ej förvärvat för vinnande av fast anställning vid postverket erforderlig utbildning. Beträffande änkefru Nordberger har hennes framskridna ålder vid tidpunkten för hennes mans, postexpeditören C. L. Nordbergers fränfalle haft till följd, att icke åt henne kunnat beredas ställning som ordinarie befattningshavare.

Vid föregående tillfällen har riksdagen beviljat understöd i fall av likartad beskaffenhet med de nu föreliggande.

Så hava biträdande postexpeditörerna Elin Axelsson och Emma Boström, som icke erhållit för vinnande av befordran till ordinarie tjänst föreskriven utbildning, den förra av 1915 års riksdag och den senare av 1913 års riksdag, beviljats årliga understöd av 900 kronor. Biträdande postexpeditörerna J. A. Rylander och P. O. Wahrenman, beträffande vilka förelegat enahanda hinder som för änkefru Nordberger för vinnande av ordinarie anställning, hava, den förre av 1912 års riksdag och den senare av 1911 års riksdag, beviljats dylika understöd till belopp av 1,200 kronor.

Vid beviljandet av förenämnda understöd åt biträdande postexpeditören Boström föreskrev riksdagen, på framställning av Kungl. Maj:t, att understödet finge åtnjutas först sedan styrkt blivit, att hon vore oförmögen att på ett tillfredsställande sätt sköta sina göromål. Det sålunda uppställda villkoret tillkom på förslag av statskontoret, som till stöd därför anförde, att en kvinnlig tjänstinnehavare, som vore underkastad bestämmelserna i pensionslagen, visserligen i allmänhet vore skyldig att avgå vid 60 års ålder och då tillika vore berättigad till pension i förhållande till tjänstårens antal, men att, då det gällde att i ett särskilt fall bereda pension, vartill någon rätt icke funnes, det syntes statskontoret som om, där den uppnådda levnadsåldern, såsom i det då förevarande fallet, icke i och för sig kunde anses medföra oförmåga att vidare tjänstgöra, pensionsförmån icke borde åtnjutas förr än vederbörande på grund av sjukdom eller nedsatta krafter icke längre kunde på ett tillfredsställande sätt sköta sin befattning.

I fråga om båda de nu till erhållande av understöd föreslagna personerna torde för understödens åtnjutande böra uppställas enahanda villkor, som sålunda föreskrivits beträffande biträdande postexpeditören Boström.

Vid beräkning av det belopp, vilket bör tillkomma en var av änkefruarna Wallmo och Nordberger som understöd, har generalpoststyrelsen föreslagit, att avdrag skulle ske med en summa, motsvarande den pension, som vederbörande uppbär från civilstatens änke- och pupillkassa. Vid sådant förhållande synes ej — på sätt som skett vid understöds beviljande åt förenämnda biträdande postexpeditören Axelsson — ytterligare avdrag böra ifrågakomma av den anledning, att vederbörande icke erlagt pensionsavgift för egen pensionering — detta särskilt i betraktande därav att, därest en änka, som uppbär pension från civilstatens änke- och pupillkassa, vinner anställning som ordinarie postexpeditör och efter avgång från denna befattning tillerkännes pension, vid beräkning av sistnämnda pension något avdrag icke göres för den pension, som hon åtnjuter från civilstatens änke- och pupillkassa.

Ej heller i övrigt har jag något att erinra mot generalpoststyrelsens förslag beträffande understödsbeloppens storlek.»

Med hänsyn till vad i statsrådsprotokollet anförts till stöd för ifrågevarande framställningar får utskottet, som icke funnit något att erinra mot Kungl. Maj:ts förslag, hemställa,

att riksdagen må medgiva,

1:o) att biträdande postexpeditören, änkefru Amalia Wilhelmina Wallmo, född Forssling, må från och med månaden näst efter den, under vilken hon efter uppnådda 60 levnadsår och sedan styrkt blivit, att hon är oförmögen att på tillfredsställande sätt sköta postgöromålen, erhåller entledigande från sin anställning i postverket, äga att under sin återstående livstid å postverkets pensionsstat uppbära ett årligt understöd av åttahundra kronor, och

2:o) att biträdande postexpeditören, änkefru Selma Maria Elisabet Nordberger, född Nygren, må från och med månaden näst efter den, under vilken hon efter ingången av år 1917 och sedan styrkt blivit, att hon är oförmögen att på tillfredsställande sätt sköta postgöromålen, erhåller entledigande

från sin anställning i postverket, äga att under sin återstående livstid å postverkets pensionsstat uppbära ett årligt understöd av åttahundra kronor.

Stockholm den 7 mars 1916.

På bankoutskottets vägnar:

ERNST HEDENSTIERNA.

Vid detta ärendes slutbehandling hava närvarit:
av första kammaren: herrar *Hedenstierna*, *Trapp*, *Ekman*, *Hallin*, *Gustafsson*,
Wickman, friherre *Langenskiöld* och *Montgomery*, samt
av andra kammaren: herrar friherre *Adelswärd*, *Vahlquist*, *Söderberg* i Stockholm,
Hellberg i Lycksele, *Carlson* i Herrljunga, *Berg* i Munkfors, *Lindvall* och *Henrikson*.
